

А.О. Світлицький
А.В. Чернявський
Т.М. Матвейшина
М.С. Щербаков

Запорізький державний медич-
ний університет, Запоріжжя,
Україна

Надійшла: 02.10.2022

Прийнята: 23.10.2022

DOI: <https://doi.org/10.26641/1997-9665.2022.3.172-178>

УДК 611.84-028.53

ЕПОНІМИ В КЛІНІЧНІЙ АНАТОМІЇ ОРГАНУ ЗОРУ ЛЮДИНИ

Svitlitsky A.O. , Chernyavskiy A.V. , Matvieishyna T.M. , Shcherbakov M.S. Eponyms in the clinical anatomy of the human organ of vision.

Zaporizhzhia State Medical University, Zaporizhzhia, Ukraine.

ABSTRACT. The purpose of this article was the analysis of modern international and Ukrainian sources with an attempt to systematize the names-eponyms of the structures of the visual analyzer, in particular the eyeball and its accessory visual structures. More than 70 sources of reference were processed, the main ones of which are mentioned in the article. To prevent errors, all terms have been aligned with the latest edition of the modern International Anatomical Terminology. It should be noted that the proposed article is a continuation of the work of the Department of Human Anatomy, Operative Surgery and Topographic Anatomy on the study of the formation of anatomical and medical terminology, which was started by a prominent Ukrainian scientist MD, PHD, DSc M.A. Voloshyn The eye is one of the most complex structures of the human body. Although the first attempts to describe this organ were made in the times of ancient Greece, more or less correct ideas about its structure emerged only in the 18th century. With the advent of new methods, this knowledge only deepened. The number of described structures and corresponding names-eponyms of these structures has increased significantly. According to the latest edition of Anatomical Terminology, adopted by the International Federation of Anatomical Associations in 2020, along with the Latin nomenclature, numerous synonyms used in clinical anatomy are given, including eponymous names. There are also certain eponymous names in the anatomy of the organ of vision, which are found in international and Ukrainian publications of the clinical anatomy of the eye and are used in practical ophthalmology, but which are absent in the International Anatomical Terminology. All the eponyms we collected with explanations were arranged in alphabetical groups. On the basis of processed information sources, a list of almost 50 terms, which are most common in the clinical anatomy of the eye, was formed. The list is divided into sections according to the structures of the organ of vision, in each of which the eponyms are listed alphabetically. It should be noted that, despite the fact that eponyms are excluded from the modern International Anatomical Terminology, they continue to be used in scientific literature and practice as a tribute to great scientists.

Key words: eponymous name, eyeball, accessory visual structures, International Anatomical Terminology, clinical anatomy of the eye.

Citation:

Svitlitsky AO, Chernyavskiy AV, Matvieishyna TM, Shcherbakov MS. [Eponyms in the clinical anatomy of the human organ of vision]. *Morphologia*. 2022;16(3):172-8. Ukrainian.

DOI: <https://doi.org/10.26641/1997-9665.2022.3.172-178>

 Svitlitsky A.O. 0000-0001-9603-4501; Chernyavskiy A.V. 0000-0002-3902-8081

 Matvieishyna T.M. 0000-0002-9078-9580; Shcherbakov M.S. 0000-0001-7810-4457

 asvetlitsky79@gmail.com

© Dnipro State Medical University, «Morphologia»

Метою написання даної статті був аналіз сучасних вітчизняних та іноземних джерел зі спробою систематизувати назви-епоніми структур зорового аналізатору, зокрема очного яблука та його додаткових структур. Всього було оброблено більш 70 джерел, посилання на основні з яких наведено у статті. Для запобігання помилок всі терміни були узгоджені з останньою редакцією

сучасної Міжнародної анатомічної номенклатури. Треба зазначити, що запропонована стаття є продовженням роботи кафедри анатомії людини оперативної хірургії та топографічної анатомії з вивчення становлення анатомічної та медичної термінології, яка була розпочата видатним вітчизняним вченим професором, д.мед.н. Волоши-ним М.А. [1].

Око є одною з найскладніших структур тіла людини. І хоча перші спроби описати цей орган були ще за часів стародавньої Греції, більш-менш вірні уявлення з його будови виникли лише у 18 сторіччі. Орган зору досліджувався такими вченими як Андреас Везалій, Габріель Фаллопій, Ієронім Фабріціус, Фредерік Рюйш та Франсуа Пті. Але, справжнім «батьком» анатомії ока вважається Йоганн Цинн, який у праці «Descriptio Anatomica Oculi Humani», опублікованій в 1755 році, зробив один з найперших та найточніших описів цього органу [2]. З того часу, з появою нових методів, ці знання тільки поглиблювались. Значно збільшилась кількість

описаних структур і відповідно назв-епонімів цих структур.

Згідно останньої редакції Анатомічної термінології, прийнятої Міжнародною федерацією анатомічних асоціацій у 2020 році, поряд з латинською номенклатурою наведено чисельні синоніми, що використовуються в клінічній анатомії, зокрема там присутні і епонімичні назви [3]. Епоніми, пов'язані з анатомією органу зору людини, що зустрічаються у вітчизняних підручниках анатомії [4-7] та присутні в різних редакціях Міжнародної анатомічної номенклатури наведені в алфавітному порядку в табл. 1.

Таблиця 1

Епонімичні терміни та їх еквіваленти в анатомічних номенклатурах

№	Епонімична назва	BNA	PNA	S-PNA
1	Боумена мембрана	lamina elastica anterior [Bowmani]	lamina limitans anterior	lamina limitans anterior corneae
2	Брюкке м'яз	fibrae meridionales [Brueckii]	fibrae meridionales	fibrae meridionales musculi ciliaris
3	Галлера судинне кільце	circulus vasculosus n. optici [Halleri]	circulus vasculosus n. optici	circulus vasculosus nervi optici
4	Гаснера заслінка	plica lacrimalis [Hasneri]	plica lacrimalis	plica lacrimalis
5	Горнера м'яз	pars lacrimalis [Horneri] (m. orbicularis oculi)	pars lacrimalis	pars lacrimalis m. orbicularis oculi
6	Граціоле променистість	radiatio occipitalthalamica [Gratiolet]	radiatio optica	radiatio optica
7	Десцеме мембрана	lamina elastica posterior [Descemeti]	lamina limitans posterior	lamina limitans posterior corneae
8	Краузе залози	glandulae mucosae [Krausei] (tunicae conjunctivae)	glandulae conjunctivales	glandulae conjunctivales
9	Мейбома залози	glandulae tarsales [Meibomi]	glandulae tarsales	glandulae tarsales
10	Молля залози	glandulae ciliares [Molli]	glandulae ciliares	glandulae ciliares
11	Мюллера м'яз	fibrae circulares [Muelleri]	fibrae circulares	fibrae circulares musculi ciliaris
12	Тенона капсула	fascia bulbi [Tenoni]	vagina bulbi	vagina bulbi
13	Тенона простір	spatium interfasciale [Tenoni]	spatium intervaginale	lamina episcleralis
14	Фонтани простори	spatia anguli iridis [Fontanae]	spatia anguli iridocornealis	spatia anguli iridocornealis
15	Цинна зв'язка	zonula ciliaris [Zinni]	zonula ciliaris	zonula ciliaris
16	Шлемма канал	sinus venosus sclerae [canalis Schlemmi]	sinus venosus sclerae	sinus venosus sclerae

Також існують певні епонімичні терміни в анатомії органу зору, які зустрічаються у вітчизняних та іноземних виданнях з клінічної анатомії ока та використовуються в практичній офтальмології, але які відсутні в Міжнародній анатомічній номенклатурі [8-13].

Всі зібрані нами епоніми з поясненнями було впорядковано по групах за алфавітом. Також представлена стисла інформація про вчених, відповідний латинський термін та номенклатура, в якій він зустрічається.

Оболонки очного яблука та внутрішні його структури

Волокниста оболонка очного яблука

- **Боумена мембрана** - передня межа пластинка рогівки; розташовується між стромою і базальною мембраною епітеліального шару (№ 1, табл. 1).

Вільям Боумен (*William Bowman*, 1816 - 1892) – англійський лікар, гістолог та анатом. Вперше описав субепітеліальний колагеновий шар рогівки в 1847 році в Лондонській Медичній

Газеті [14].

- **Десцеме мембрана** - задня межова пластинка рогівки; проміжний шар між стромою та ендотелієм (№ 7, табл. 1).

Жан Десцеме (*Jean Descemet*, 1732 - 1810) – французький лікар, анатом та ботанік.

- **Лебера сплетення** – невелике венозне сплетення, розташоване між венозною пазухою склери та просторами райдужково-рогівкового кута.

Теодор Лебер (*Theodor Carl Gustav von Leber*, 1840 – 1917) – німецький офтальмолог. Вперше описав природжений амавроз та спадкову атрофію зорового нерва [15].

- **Фонтани простори** – простори райдужково-рогівкового кута; проміжки між перекладками трабекулярної сітки, через які водяниста волога з передньої камери ока відтікає у венозний синус склери (№ 14, табл. 1).

Феліче Фонтана (*Gasparo Ferdinando Felice Fontana*, 1730 – 1805) – італійський фізик, хімік, ботанік та анатом.

- **Хюка зв'язка** – трабекулярна сітка, утворена колагеновими волокнами, що розташовується в райдужково-рогівковому куті (*retinaculum trabeculare* - S-PNA).

Александр Хюк (*Alexander Friedrich von Hueck*, 1802 – 1842) – естонсько-німецький анатом.

- **Швальбе кільце** – біла смужка на внутрішній поверхні рогівки, що відповідає закінченню мембрани Десцеме.

Густав Швальбе (*Gustav Albert Schwalbe*, 1844 – 1916) – німецький анатом та антрополог.

- **Шлемма канал** - кільцеподібна венозна пазуха склери, розташована у товщі трабекулярної сітки. Один з основних шляхів відтоку водянистої вологи ока (№ 16, табл. 1) [16].

Фрідріх Шлемм (*Friedrich Schlemm*, 1795 – 1858) – німецький анатом. У 1830 році відкрив канал, через який водяниста волога потрапляє в кровотік.

Судинна оболонка очного яблука

- **Бруха мембрана** - внутрішній шар судинної оболонки ока, є пограничною мембраною між судинною оболонкою та пігментною частиною сітківки очного яблука (*complexus basalis choroideae* – S-PNA).

Карл Брух (*Karl Wilhelm Ludwig Bruch*, 1819 – 1884) – німецький анатом.

- **Брюкке м'яз** - волокна гладких міоцитів зовнішньої частини війкового м'яза, розташовані в меридіональному напрямку (№ 2, табл. 1).

Ернст Брюкке (*Ernst Wilhelm Ritter von Brücke*, 1819 – 1892) – німецький лікар та фізіолог.

- **Галлера пластинка** – зовнішній шар судинної оболонки, де розташовуються 4 – 6 великих вортикозних вен (*lamina vasculosa choroideae* - S-PNA).

Альбрехт фон Галлер (*Albrecht von Haller*, 1708 – 1777) - швейцарський анатом, фізіолог, ботанік та поет.

- **Іванова м'яз** – частина м'язових волокон війкового м'яза, розташована в радіальному напрямку (*fibrae radiales musculi ciliaris* – S-PNA).

Іванов Олександр Володимирович (1836 - 1880) — російський і український офтальмолог. Засновник та перший завідувач кафедри очних хвороб Київського університету.

- **Мюллера м'яз** – медіальний пучок м'язових волокон війкового м'яза, розташований в циркулярному напрямку (№ 11, табл. 1).

Генріх Мюллер (*Heinrich Müller*, 1820 - 1864) - німецький анатом. Вперше описав нейроглію сітківки та пігмент родопсин в 1851 році [17].

- **Пті канал** – простори між волокнами війкового пояса, заповнені водянистою вологою.

Франсуа Пті (*François Pourfour du Petit*, 1664 – 1741) - французький анатом, офтальмолог, невролог (*spatia zonularia* - S-PNA) [18].

- **Рюйша мембрана** - внутрішній шар судинної оболонки, що складається з дрібних капілярів (*lamina choroidocapillaris* - S-PNA).

Фредерік Рюйш (*Frederik Ruysch*, 1638 - 1731) - голландський лікар, анатомі та ботанік.

- **Саттлера пластинка** – середній шар судинної оболонки, розташований між мембраною Рюйша та пластинкою Галлера, який містить судини середнього діаметру.

Губерт Саттлер (*Hubert Sattler*, 1844 – 1928) – австрійсько-німецький офтальмолог.

- **Фухса крипти** – заглиблення на передній поверхні райдужки між радіально розташованими складками (*crypta iridis* - S-PNA).

Ернст Фухс (*Ernst Fuchs*, 1851 – 1930) – австрійський офтальмолог. Автор монументального підручника з офтальмології, який перевидався більше 50 років [19].

Внутрішня оболонка очного яблука

- **Зьоммерінга точка** – овальної форми жовта пляма латеральніше диска зорового нерва, місце скупчення колбочок та найбільшої гостроти зору.

Самуель Зьоммерінг (*Samuel Thomas von Soemmering*, 1755 – 1830) – німецький анатом, фізіолог, антрополог та палеонтолог. У 1791 році першим описав жовту пляму сітківки [20].

- **Маріотта пляма** - фізіологічна сліпа пляма, місце знаходження диску зорового нерва на сітківці, в якому відсутні фоторецептори.

Едм Маріотт (*Edme Mariotte*, 1620 - 1684) - французький фізик і ботанік. У 1668 році опублікував книгу, в якій описав положення сліпої плями сітківки та експеримент по її знаходженню [21].

- **Мюллера клітини** – радіально розташовані в сітківці гліоцити, відростки яких підтримують нейрони та забезпечують гематорети-

нальний бар'єр.

Генріх Мюллер (1820 – 1864), див. вище.

Кришталік та камери очного яблука

- **Вігера зв'язка** – кільцева гіалоїдно-капсулярна зв'язка, що з'єднує склисте тіло та кришталік, розташована в передній частині гіалоїдної мембрани та розмежовує її зонулярну і ретролентальну частини.

Жермейн Вігер (*Germain Wieger*) – офтальмолог.

- **Мартеджіані кільце** – місце прикріплення склистого тіла до диска зорового нерва.

Франческо Мартеджіані (*Francesco Martegiani*, 1780 - 1860) – італійський анатом.

- **Бергера простір** – ретролентарний простір, обмежений задньою капсулою кришталіка та склистим тілом.

Еміль Бергер (*Emil Berger*, 1855-1926) – австрійський офтальмолог [22].

- **Клоке канал** – канал, що проходить в товщі склистого тіла, залишок від розташованої там в ембріональному періоді артерії склистого тіла (*canalis hyaloideus* - S-PNA).

Жюль Жермен Клоке (*Jules Germain Cloquet*, 1790 – 1883) – французький хірург.

- **Ретциуса строма** – тонкі волокна, що утворюють склисте тіло та надають йому желеподібної консистенції (*stroma vitreum* - S-PNA).

Андерс Ретциус (*Anders-Adolph Retzius*, 1796 - 1860) - шведський анатом і натураліст.

- **Цинна зв'язка** – війковий поясок, натягнутий між кришталіком та війковим м'язом; при скороченні останнього забезпечує акомодацию (№ 15, табл. 1).

Йоганн Цинн (*Johann Gottfried Zinn*, 1727 - 1759) - німецький лікар та ботанік. Цікаво, що загальне сухожилкове кільце було відкрито майже на 40 років раніше Антоніо Вальсальвою [23].

Додаткові структури ока

Зовнішні м'язи ока

- **Горнера м'яз** - слезова частина колового м'яза ока, приймає участь у відтоку слезової рідини (№ 5, табл. 1).

Вільям Горнер (*William Edmonds Horner*, 1793 - 1853) – американський анатом та патолог. У 1824 році в «Американському журналі медичних наук» опублікував статтю про вперше відкритий ним м'яз.

- **Ріолана м'яз** - волокна повікової частини колового м'яза ока, розташовані паралельно краю повіки, що охоплюють цибулини вій і протоки залоз хрящів.

Жан Ріолан (молодший) (*Jean Riolan (the Younger)*, 1577 – 1657) – французький анатом та лікар.

- **Цинна кільце** – сухожилкове кільце, що оточує зоровий нерв біля місця виходу його з однойменного каналу; місце початку більшості зовнішніх м'язів очного яблука (*anulus tendineus*

communis – S-PNA).

Йоганн Цинн (1727 - 1759), див. вище.

Повіки та вій

- **Мейбома залози** - видозмінені сальні залози, розташовані всередині хрящів повік, протоки яких відкриваються по задньому канту повік (№ 9, табл. 1).

Генріх Мейбом (*Johann Heinrich Meibom*, 1638 – 1700) – німецький лікар. У 1666 році опублікував працю, в якій зробив опис відкритих ним залоз повік.

- **Молля залози** – видозмінені потові залози, розташовані між віями (№ 10, табл. 1).

Якоб Молль (*Jacob Anton Moll*, 1832 - 1914) – голландський офтальмолог та анатом.

- **Мюллера м'яз** – м'яз верхнього хряща повіки; пучок гладких міоцитів, що починається від нижньої частини м'яза-підіймача верхньої повіки та прикріплюється до верхнього краю хряща верхньої повіки, приймає участь в її підйманні.

Генріх Мюллер (1820 – 1864), див. вище.

- **Цейса залози** - сальні залози, вивідні протоки яких відкриваються у волосяні цибулини вій (*glandulae sebaceae palpebrae* – S-PNA).

Едуард Цейс (*Eduard Zeis*, 1807 – 1868) – німецький хірург та офтальмолог.

Слезовий апарат

- **Вольфрінга залози** - 3-4 додаткові слезові залози, розташовані в кон'юнктиві між її тарзальною та орбітальною частинами (*glandulae lacrimales accessoriae* – S-PNA).

Еміль фон Вольфрінг (*Emilj von Wolfring*, 1832 - 1906) – польський офтальмолог. У 1872 році описав додаткові слезові залози, розташовані по верхньому краю хряща верхньої повіки [24].

- **Гаснера заслінка** – слезова складка, розташована в слизовій оболонці носової порожнини біля отвору носо-слезової протоки; перешкоджає проникненню повітря в носо-слезову протоку (№ 4, табл. 1).

Йозеф Гаснер (*Joseph Hasner von Artha*, 1819 – 1892) – чеський офтальмолог.

- **Генле крипти** – заглиблення на межі тарзальної в орбітальної частин кон'юнктиви, де знаходяться муцинові залози.

Фрідріх Генле (*Friedrich Gustav Jakob Henle*, 1809 – 1885) – німецький патологоанатом та фізіолог.

- **Краузе залози** - ряд дрібних додаткових слезових залоз, розташованих у верхньому та нижньому склепіннях кон'юнктиви (№ 8, табл. 1).

Карл Фрідріх Краузе (*Karl Friedrich Theodor Krause*, 1797 - 1868) – німецький анатом.

- **Майера синус** – склепіння слезового мішка; верхній розширений кінець слезового мішка, що закінчується сліпо (*fornix sacci lacrimalis* - S-PNA).

Рудольф Майер (*Rudolf Robert Maier*, 1824 –

1888) – німецький лікар та патолог.

Кровоносні судини очного яблука

- **Галлера кільце** - судинне кільце зорового нерва, утворене задніми короткими війковими артеріями навколо місця виходу з очного яблука зорового нерва (№ 3, табл. 1).

Альбрехт фон Галлер (1708 – 1777), див. вище.

- **Стенсена вени** – завиткові вени, в кількості 4-6 пронизують склеру та впадають в очні вени, головний шлях відтоку венозної крові від очного яблука (*venae vorticosae* – S-PNA).

Нільс Стенсен (*Niels Stensen*, 1638 - 1686) - данський анатом і геолог [25].

Фасції та зв'язки очного яблука та орбіти

- **Локвуда зв'язка** – зв'язка, що підвішує око; потовщення нижньої частини фасції ока, яка як гамак підвішена під очним яблуком, розширена в центрі і звужена на кінцях, які прикріплюються до виличної та слъзової кісток відповідно (*ligamentum suspensorium bulbi* - S-PNA).

Чарльз Локвуд (*Charles Barrett Lockwood*, 1856 – 1914) – британський хірург і анатом. У 1885 році в «Журналі анатомії та фізіології» вперше описав підвішуючу зв'язку очного яблука [26].

- **Тенона капсула** - піхва очного яблука; сполучнотканинна мембрана, яка вкриває очне яблуко від зорового нерву до склепінь кон'юнктиви та відокремлює його від жирового тіла орбіти (№ 12, табл. 1).

Жак Тенон (*Jacques-René Tenon*, 1724 – 1816) – французький хірург. У 1805 році зробив перший опис сполучнотканинної капсули очного яблука.

- **Тенона простір** – щілеподібний простір між склерою та піхвою очного яблука (№ 13, табл. 1).

Жак Тенон (1724 – 1816), див. вище.

- **Уїтналла зв'язка** - верхня поперечна зв'язка, що оточує м'яз-підйимач верхньої повіки біля місця її прикріплення до шкіри верхньої повіки.

Самуель Уїтналл (*Samuel Ernest Whitnall*, 1876 – 1950) – англійський лікар та анатом. У 1911 році в «Журналі анатомії» опублікував статтю, в якій описав відкриту ним верхню поперечну зв'язку [27].

Провідні шляхи та центри зорового аналізатора

- **Герінга теорія** – опонентна теорія кольорового зору, згідно якої існує три пари реакцій на протилежні кольори - чорне і біле, жовте і синє та червоне і зелене – що дає змогу сприймати кольори, що не входять до складу райдуги.

Карл Герінг (*Karl Ewald Konstantin Hering*, 1834 – 1918) – німецький фізіолог. У 1892 році висунув опонентну теорію кольорового бачення, що суперечила пануючій на той час трикомпо-

нентній теорії Юнга-Гельмгольца [28].

- **Граціоле променистість** – пучок аксонів клітин латеральних колінчастих тіл, розташований в задній ніжці внутрішньої капсули, що закінчується в корі потиличної частки півкулі по краях від острогової борозни (№ 6, табл. 1).

Луї Граціоле (*Louis Pierre Gratiolet*, 1815 – 1865) – французький анатом, фізіолог та зоолог. Першим в 1856 році зробив опис зорової променистісті [29].

- **Мейера петля** – скронева частина зорової променистісті

Адольф Мейер (*Adolf Meyer*, 1866 – 1950) – американський психіатр. У 1907 році зробив перший детальний опис передніх волокон зорової променистісті, які йдуть до кори скроневої частки [30].

- **Уїлбранда коліно** – нижньоносові волокна зорового нерва, що проходять в передній частині зорового перехреста та потрапляють в протилежний зоровий нерв, на 4 мм проксимальніше формування зорового тракту.

Герман Уїлбранд (*Hermann Wilbrand*, 1851 – 1935) – німецький офтальмолог. Незважаючи на згадування у багатьох підручниках з офтальмології, сьогодні більшістю дослідників заперечується існування структури «коліно Уїлбранда» [31].

- **Юнга-Гельмгольца теорія** – трикомпонентна теорія кольорового зору, згідно якої в сітківці виділяють три види колбочок, здатних реагувати на світлові хвилі різної довжини.

Томас Юнг (*Thomas Young*, 1773 - 1829) - англійський фізик, лікар, ботанік, астроном та філолог.

Герман фон Гельмгольц (*Hermann Ludwig Ferdinand von Helmholtz*, 1821 – 1894) - німецький фізик, фізіолог та психолог. Томас Юнг у 1802 році висловився про існування в сітківці трьох типів фоторецепторів, а Герман Гельмгольц у 1850 розвинув теорію далі: три типи колбочок реагують на різні кольори в залежності від довжини їх світлової хвилі.

Висновок

На підставі оброблених інформаційних джерел сформований список майже з 50 термінів, які найбільш поширені в клінічній анатомії ока. Список поділений на розділи відповідно структурам органу зору в кожному з яких епоніми наведені за алфавітом. Треба зазначити, що, не дивлячись на те, що епоніми виключені з сучасної Міжнародної анатомічної номенклатури, вони продовжують використовуватися в науковій літературі та практиці, як данина великим вченим.

Інформація про конфлікт інтересів

Потенційних або явних конфліктів інтересів, що пов'язані з цим рукописом, на момент публікації не існує та не передбачається.

Літературні джерела
References

1. Svitlytskyi AO, Cherniavskyi AV, Abrosimov YuYu. [Eponyms in the human heart anatomy]. *Morphologia*. 2021;15(3):213-219. DOI:10.26641/1997-9665.2021.3.213-219. Ukrainian.
2. De Laey JJ. The eye of Vesalius. *Acta Ophthalmol*. 2011;89(3):293-300. DOI: 10.1111/j.1755-3768.2009.01679.x.
3. FIPAT. *Terminologia Anatomica*. 2nd ed. FIPAT.library.dal.ca. Federative International Programme for Anatomical Terminology; 2019.
4. Cherkasov VG, Bobrik II, Guminsky YY, Kovalchuk OI, authors. *Mizhnarodna anatomichna terminolohiia (latynski, ukrainski, rosiiski ta anhliiski vidpovidnyky) [International anatomical terminology (Latin, Ukrainian, Russian and English equivalents)]*. Vinnytsia: Nova Knyha; 2010. 392 p. Ukrainian.
5. Golovatsky AS, Cherkasov VG, Sapin MR, authors. *Anatomiia liudyny [Human anatomy]*. Vol. 1. 8th ed. Vinnytsia: Nova Knyha; 2019. 368 p. Ukrainian.
6. Koveshnikov VG, editor. *Anatomiia liudyny [Human anatomy]*. Vol. 3. Luhansk: Virtualna Realnist; 2005. 400 p. Ukrainian.
7. Portus RM. *Slovyk-dovidnyk z klinichnoi anatomii - rosiisko-ukrainsko-latyn [Dictionary-reference book on clinical anatomy - Russian-Ukrainian-Latin]*. Zaporozhzhia: Poligraf; 2005. 560 p. Ukrainian.
8. Hryn VH, Svintsytska NL, Deineha TF, Bilash VP, Dubrovina OV. [Eponymic terms in morphology of human head and neck structures]. *APMM*. 2021;21(1):114-122. Ukrainian. DOI: 10.31718/2077-1096.21.1.114.
9. Ansari W, Nadeem A. *Atlas of Ocular Anatomy*. Switzerland: Springer; 2016. 600 p.
10. Smolin G, Foster CS, Azar DT, Dohlman CH. *Smolin and Thoft's the Cornea Scientific Foundations and Clinical Practice*. 4th ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2005. 470 p.
11. Schuenke M, Schulte E, Schumacher U. *Thieme atlas of anatomy*. Vol. 3. New York: Thieme; 2016. 387 p.
12. Yale S, Tekiner H, Yale ES. How to Classify, Teach, and Learn Ophthalmic Eponyms. *Cureus*. 2021;13(10):18-49. DOI: 10.7759/cureus.18849.
13. Chua CN. *Ophthalmic Hall of Fame: Faces Behind Ophthalmic Eponyms*. Singapore: Marudi Publishing; 2005. 278 p.
14. Wilson SE. Bowman's layer in the cornea-structure and function and regeneration. *Exp Eye Res*. 2020;195:10-33. DOI: 10.1016/j.exer.2020.108033.
15. Sen M, Honavar SG. Theodor Karl Gustav von Leber: The Sultan of Selten. *Indian J Ophthalmol*. 2022;70(7):2218-2220. DOI: 10.4103/ijjo.IJO_1379_22.
16. Lewczuk K, Jabłońska J, Konopińska J, Mariak Z, Rękas M. Schlemm's canal: the outflow 'vessel'. *Acta Ophthalmol*. 2022;100(4):881-890. DOI: 10.1111/aos.15027.
17. Werner JS, Gorczynska I, Spillmann L. Heinrich Müller (1820-1864) and the entoptic discovery of the site in the retina where vision is initiated. *J Hist Neurosci*. 2022;31(1):64-90. DOI: 10.1080/0964704X.2021.1959165.
18. Pearce JMS. Pourfour du Petit (1664-1741). *Rev Neurol (Paris)*. 2021;177(1-2):7-10. DOI: 10.1016/j.neurol.2020.04.023.
19. Zozolou M, Tsoucalas G, Karamanou M, Laios K, Georgalas I, Douzenis A, Androustos G. The distinguished Austrian ophthalmologist Ernst Fuchs (1851-1930) and the "sarcom des uvealtractus". *J BUON*. 2018;23(5):1563-1568.
20. Pearce JMS. Samuel Thomas Soemmerring (1755-1830): The Naming of Cranial Nerves. *Eur Neurol*. 2017;77(5-6):303-306. DOI: 10.1159/000475812.
21. Grzybowski A, Aydin P, Edme Mariotte (1620-1684): Pioneer of Neurophysiology. *Surv Ophthalmol*. 2007;52(4):443-451. DOI: 10.1016/j.survophthal.2007.04.002.
22. Tassignon MJ, Dhubghaill SN, Van Os L, editors. *Innovative implantation technique: bag-in-the-lens cataract surgery*. Cham: Springer Nature; 2019. 380 p. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-3-030-03086-5>.
23. Zampieri F, Marrone D, Zanatta A. Should the annular tendon of the eye be named 'annulus of Zinn' or 'of Valsalva'? *Acta Ophthalmol*. 2015;93(1):97-99. DOI: 10.1111/aos.12400.
24. Feijó ED, Alencastro Landim G, de Melo Dias M, Alves de Souza BA, Murillo Limongi R, Matayoshi S. Giant Bilateral Cysts of the Accessory Lacrimal Glands of Wolfring in a Child. *Ophthalmic Plast Reconstr Surg*. 2020;36(1):4-6. DOI: 10.1097/IOP.0000000000001494.
25. Tubbs RS, Mortazavi MM, Shoja MM, Loukas M, Cohen-Gadol AA. The bishop and anatomist Niels Stensen (1638-1686) and his contributions to our early understanding of the brain. *Childs Nerv Syst*. 2011;27(1):1-6. DOI: 10.1007/s00381-010-1236-5.
26. Lockwood CB. C.B. Lockwood. The anatomy of the muscles, ligaments, and fasciae of the orbit, including an account of the capsule of Tenon, the check ligaments of the recti, and of the suspensory ligament of the eye. *Journal of Anatomy and Physiology* 1885;20:1-25. *Strabismus*. 2008;16(4):176-188. DOI: 10.1080/09273970802665518.
27. Pollock RA, Gossman MD. *Anatomical Revelations in 1921 Kindled Operative Repair of the*

Orbit, Eyelids, and Periorbit over the Ensuing 100 Years: The Diuturnity of Ernest Whitnall (1876-1950) of Oxford, Montreal, and Bristol. *Craniofacial Trauma Reconstr.* 2019;12(2):95-107. DOI: 10.1055/s-0039-1677696.

28. Baumann C. The Physiologist Ewald Hering (1834-1918): Curriculum vitae. *Strabismus.* 2015;23(3):135-140. DOI: 10.3109/09273972.2015.1080510.

29. Pearce JM. Louis Pierre Gratiolet (1815-

1865): the cerebral lobes and fissures. *Eur Neurol.* 2006;56(4):262-264. DOI: 10.1159/000096679.

30. Goga C, Türe U. The anatomy of Meyer's loop revisited: changing the anatomical paradigm of the temporal loop based on evidence from fiber microdissection. *J Neurosurg.* 2015;122(6):1253-1262. DOI: 10.3171/2014.12.JNS14281.

31. Horton JC. Wilbrand's Knee: To Be or Not to Be a Knee? *J Neuroophthalmol.* 2020;40(1):7-14. DOI: 10.1097/WNO.0000000000000988.

Світлицький А.О., Чернявський А.В., Матвєйшина Т.М., Щербаков М.С. Епоніми в клінічній анатомії органу зору людини.

РЕФЕРАТ. Метою написання даної статті був аналіз сучасних вітчизняних та іноземних джерел зі спробою систематизувати назви-епоніми структур зорового аналізатору, зокрема очного яблука та його додаткових структур. Всього було оброблено більш 70 джерел, посилання на основні з яких наведено у статті. Для запобігання помилок всі терміни були узгоджені з останньою редакцією сучасної Міжнародної анатомічної термінології. Треба зазначити, що запропонована стаття є продовженням роботи кафедри анатомії людини оперативної хірургії та топографічної анатомії з вивчення становлення анатомічної та медичної термінології, яка була розпочата видатним вітчизняним вченим професором, д.мед.н. Волошиним М.А. Око є однією з найскладніших структур тіла людини. І хоча перші спроби описати цей орган були ще за часів стародавньої Греції, більш-менш вірні уявлення з його будови виникли лише у 18 сторіччі. З появою нових методів, ці знання тільки поглиблювались. Значно збільшилась кількість описаних структур і відповідно назв-епонімів цих структур. Згідно останньої редакції Анатомічної термінології, прийнятої Міжнародною федерацією анатомічних асоціацій у 2020 році, поряд з латинською номенклатурою наведено чисельні синоніми та епонімічні назви, що використовуються в клінічній анатомії. Також існують певні епонімічні терміни в анатомії органу зору, які зустрічаються у вітчизняних та іноземних виданнях з клінічної анатомії ока та використовуються в практичній офтальмології, але які відсутні в Міжнародній анатомічній номенклатурі. Всі зібрані нами епоніми з поясненнями було впорядковано по групах за алфавітом. На підставі оброблених інформаційних джерел сформований список майже з 50 термінів, які найбільш поширені в клінічній анатомії ока. Список поділений на розділи відповідно структурам органу зору в кожному з яких епоніми наведені за алфавітом. Треба зазначити, що, не дивлячись на те, що епоніми виключені з сучасної Міжнародної анатомічної номенклатури, вони продовжують використовуватися в науковій літературі та практиці, як данина великим вченим.

Ключові слова: епонімічна назва, очне яблуко, додаткові структури ока, Міжнародна анатомічна термінологія, клінічна анатомія ока.